

**GEVAAR
LOERT
OVERAL**

DE POLITIEJAREN 1964 - 2000

**GEVAAR
LOERT
OVERAL**

KLAAS WILTING

**JUST
PUBLISHERS**

Dit boek draag ik op aan al mijn collega's die dagelijks, soms onder zeer moeilijke omstandigheden en niet van gevaar ontbloeit, hun werk voor de samenleving moeten doen. Zij zijn het die moeten zorgen voor veiligheid en leefbaarheid en verdienen onze steun. Die hebben ze hard nodig.

Voor dit boek sprak ik met veel oud-collega's die ik hierbij veel dank zeg voor hun hulp. In het bijzonder Bart Driessen, Loek Smid, Jelte Zondervan, Frans Raap, Peter Mellenberg en Bob Schagen. Ook oud-Telegraafverslaggever Theo Kuijpers dank ik voor zijn hulp.

Tweede druk, augustus 2021

*Auteur Klaas Wilting
Copyright © 2021 Klaas Wilting | Just Publishers BV
Uitgever Hans van Maar*

*Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestanden of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
Just Publishers BV.*

*No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm, digital files or any other means, without written permission from
Just Publishers BV.*

*Omslagontwerp Ben Gross
Foto omslag Raymond Rutting, ANP
Foto's binnenwerk Fotodienst Politie Amsterdam-Amstelland, Anefo,
Archief Wilting
Opmaak Studio Spade, Voorthuizen
Redactie Harry Oltheten
Productie Hanzeboek*

De uitgever heeft alle moeite gedaan om rechthebbenden van foto's te achterhalen. Zij die menen rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich wenden tot de uitgever.

ISBN 97890 8975 513 1

NUR 339

WWW.JUSTPUBLISHERS.NL

Inhoud

Afscheid	7	Kinderen	137
Geen opgewekt beeld	9	Dodelijk spul	143
Let's be careful out there	11	Je moet er maar	
Het Yogiteam	18	tegen kunnen	151
Kluisjesroof VSB-bank	26	Rennen op de Zeedijk	152
De hippiekoning	34	Helers en dealers	156
Gevaarlijke klussen	38	Echte mensen	159
Arbeidersgezin	49	Lekken (en laten lekken)	161
Politie in verandering	56	Bureau Warmoesstraat	164
Solliciteren	61	Trieste gebeurtenissen	166
Vermorzeld in		De bom die geen bom was	168
de samenleving	65	Rob Scholte	171
Platte agenten	72	Zekeriya Gümüs	180
(On)veilige samenleving	79	Familie Hofman	182
Overval	89	Gewone Amsterdammers	185
Machteloos	93	Misdaad loont niet	190
Gifkikker	96	Wat is nieuws?	193
Agententekort	98	Arresteren of niet?	196
Oorlogsgebied	100	Het Horeca Interventie	
De baas op straat	107	Team	200
Bureau Leidseplein	111	Het gouden kalf	217
Stapels brieven	113	Gemeentelijke	
Luisterend oor	118	schaamlappen	220
Communicatielessen	122	Heroïne prostitutie	224
Commissaris Eric Nordholt	125	Balletje-balletje	227
Pim Fortuyn	130	Happy Family	230
Hoe vertel je het	132	Het prostitutieteam	238
Fijne collega's	134	Geouwehoer	246

Conditie	247	Opvoeding	266
Voetbalaangelegenheden	249	Heeft het allemaal	
Primeurs	258	zin gehad?	269
Tweede natuur	261	Blauw hart	270
Terry	262		

Afscheid

Toen ik op 31 december 2000 de deur bij de politie achter me dichttrok, nam ik een stapel interviews mee die waren gemaakt over mijn tijd als woordvoerder van de Amsterdamse politie en mijn afscheid daarvan. Bij zo'n afscheid gaat het meestal om vriendelijke woorden, maar er werden, ik denk terecht, ook wel wat negatieve noten gekraakt. Begrijpelijk, het zou raar zijn als dat niet zo zou zijn. Het is ook niet allemaal van een leien dakje gegaan. Als je eenentwintig jaar woordvoerder van zo'n grote organisatie bent geweest, een organisatie waar tot de dag van vandaag door een vergrootglas naar wordt gekeken, is het niet meer dan logisch dat ook de andere kant, de donkere kant, wordt belicht. Want er zijn ook missers geweest, zoals de woordvoering over de dood van de in een politiecel overleden kraker Hans Kok, die door de politie niet goed was verzorgd.

Hoewel ik over het algemeen prima met journalisten kon opschieten, waren er ook bij die het soms bepaald niet op mij begrepen hadden. Journalisten van de ene krant besteedden nu eenmaal meer aandacht aan politiezaken dan die van een andere krant. Als een krant meer journalisten op de politie zette, met als gevolg meer priemeurs, dan gaf dat nogal eens scheve gezichten. Maar goed, dat hoorde bij het dagelijkse spel tussen journalisten en de woordvoerders van de politie. Ik heb daar altijd van genoten. Hoewel ik soms ook wel kon schieten op sommige zeikerds van journalisten die, zo merkte ik al snel, niet altijd geïnteresseerd waren in het echte verhaal, maar meer in een stuk waar de botsingen en vonken vanaf vlogen. Uiteraard zagen ze het liefst hun verhaal op de voorpagina terug, met hun naam erboven. Daarvoor waren ze bij mij altijd aan het verkeerde adres. Ik liet ze dan maar even rustig uitrazen.

Een mooi afscheidsinterview stond in het *Noordhollands Dagblad*,

de krant waar ik zelf veel voor heb geschreven, van kleine lokale stukjes tot interviews en columns. De kop boven het verhaal luidde: ‘Klaas Wilting, het gezicht van de Amsterdamse politie, gaat met de VUT’, en de onderkop: ‘Ik heb dingen meegemaakt waar een ander van droomt’. In het verhaal zelf zeg ik ook nog: ‘Als ik zie waar ik ben geweest dan denk ik: Klaas jongen, dat heb je toch maar mooi allemaal meegemaakt.’

Als je al een poosje bij de politie weg bent, kijk je toch anders en genuanceerder tegen die tijd als woordvoerder aan dan tijdens je actieve periode, de tijd waarin ik het vak helemaal zelf moest leren, moest loskomen van mijn werk als politieman en moest uitvinden hoe je met het journaal moest omgaan. Hoe raar het ook klinkt, als je, zoals ik, direct met heel grote zaken te maken krijgt, zoals de ontvoering van bierbrouwer Heineken en zijn chauffeur Doderer, grote ontruiming met veel gewelddadigheden, ellende met voetbalsupporters, zware overvallen, liquidaties en de opkomst van de drugsellende, dan heb je niet eens de tijd om te leren. Ik deed het gewoon, ik móest het doen. Dat was hard, soms keihard, maar ik leerde razendsnel en genoot ervan.

Was het dat bijna dag en nacht werken allemaal waard? Daar kan ik nog steeds volmondig ‘ja’ op zeggen. Het was voor mij soms heftig, maar mijn tijd bij de Amsterdamse politie verdient toch het predicaat fantastisch. Dat geldt zowel voor mijn periode als politieman, als voor mijn tijd als woordvoerder. De onderkop bij het afscheidsinterview in het *Noordhollands Dagblad* klopt helemaal: ik heb inderdaad dingen meegemaakt waar een ander van droomt. Het politiekorps Amsterdam-Amstelland was ‘mijn’ korps. Ik hield van dat korps, ik hield van de mensen die er werkten, ik hield van de onderlinge vriendschappen en ik hield van mijn collega’s bij Voorlichting, een stel geweldige mensen.

Maar helaas, dat was toen. Het politiekorps Amsterdam-Amstelland bestaat niet meer, is opgegaan in één groot korps, de Nationale Politie.

Is het daarmee beter geworden? Jammer genoeg niet. Jonge mensen die nu het korps instromen, weten niet beter. Ik spreek gelukkig nog vaak collega's die de oude tijd hebben meegemaakt en die nu nog bij dat ene grote korps, de Nationale Politie, werken. Tot mijn grote verdriet hoor ik dan echter te vaak treurige verhalen.

Geen opgewekt beeld

Als ik terugblik op mijn tijd bij de politie, op facetten als veiligheid en leefbaarheid in de samenleving, en ik trek dat door tot de dag van vandaag, dan ontstaat geen opgewekt beeld. Criminaliteit, voor een belangrijk deel veroorzaakt door drugs en de rampspoed daaromheen, is alleen maar groter geworden. Als je door de stad Amsterdam loopt, de stad waar ik zo lang heb gewerkt, lijkt de leefbaarheid te zijn verbeterd door renovatie van veel woningen. Woningen die er heel slecht aan toe waren zijn opgeknapt of vervangen, maar er is natuurlijk ook veel nieuwbouw. Dat is helaas alleen de buitenkant. Achter die mooie muren gaat veel narigheid schuil. Drugsproblemen tieren nog welig en prostitutie-ellende is er nog steeds. En ook allerlei soorten diefstallen, straatroven en overvallen komen nu nog steeds dagelijks voor. Jeugdgroepen maken sommige buurten onveilig en de georganiseerde criminaliteit heeft al lang tentakels in vele plaatsen van de samenleving.

De stad, mijn stad, is in al die jaren enorm veranderd, van een witte samenleving in een multiculturele samenleving. Dat heeft, zoals velen graag zeggen, Amsterdam tot een mooie, gave, echt kosmopolitische stad gemaakt. Maar dat is maar één kant van het verhaal; het heeft ook veel rottigheid veroorzaakt. Een stad van 'ons

kent ons' is een stad geworden van 'ons kent de ander niet meer'. In mijn werkkamer zit ik tussen de krantenknipsels en losse en in boeken geplakte dvd's met interviews die ik in mijn tijd als woordvoerder heb gegeven, en heel veel foto's. Dat is voor mij nostalgie.

Veel van wat hier bij mij op de kamer ligt, kan zo weer gebruikt worden in het huidige dagelijkse nieuws. Zoals het verhaal van de verslaafde die voor de 107de keer werd opgepakt, maar voor wie geen cel te vinden was. In de jaren tachtig gebeurde dat door het grote gebrek aan cellen vaker. Dat betekende toen in zo'n duizend gevallen vrijlating voor de verdachte. Dus weer de straat op. Het was dieptreurig.

Het tekort aan cellen bleef de gemoederen lang bezighouden. Zoals bij het ongelooflijke voorval van de straatrover die zijn slachtoffer een mes op de keel had gezet. Omdat er geen cel voor hem was, ging hij als een vrije vogel gewoon de straat weer op. Dat was een triest dieptepunt. De met een mes zwaaiende straatrover werd in de rechtszaal door de officier van justitie stevig ondervraagd.

De officier van justitie tegen de straatrover: 'Zo, jij hebt iemand beroofd?'

Straatrover: 'Ja, meneer de officier.'

OvJ: 'Daarbij heb je met een mes gestoken?'

Straatrover: 'Nee, meneer de officier, zo erg was het nou ook weer niet. Ik heb alleen het mes op de keel van die jongen gezet en toen gaf hij vanzelf het geld af.'

OvJ: 'Tja, dat verandert de zaak. Jij hebt mazzel jongen, er is geen cel vrij voor jou. Als je echt had gestoken dan...'

Je zou zeggen dat het nu veel beter is, maar het is eerder nog slechter. Er zijn zelfs gevangenis gesloten. Ook vandaag lopen nog veel gestraften vrij rond, of ze zijn gevlucht en niet meer te vinden.

Triest was ook het verhaal van het zesjarige Amsterdamse meisje Thea, dat door een overdosis cocaïne om het leven kwam. Een droevig einde

van een kind dat bij leven regelmatig door haar vader werd betast. En die schoft vertelde de rechter het onzinnige verhaal dat hij dat deed op verzoek van zijn vrouw, die er foto's van wilde maken. Een ander verhaal betrof de vroegere hippiebaby's die midden jaren tachtig, toen ze inmiddels zestien en zeventien jaar waren geworden, geen goed woord overhadden voor hoe ze door hun ouders waren opgevoed. Van hun ouders was bijna niemand nog bij elkaar. Vrijheid blijheid was het belangrijkste. Provo's werden vader en moeder en zij zouden hun kinderen weleens anders en veel vrijer gaan opvoeden. Een gewone crèche deugde niet, ze moesten naar een anti-autoritaire crèche. Toen ze ouder werden, bestempelden die kinderen hun ouders als gek. Er waren zelfs ouders bij die tegen hun kinderen zeiden: 'Hier neem wat coke.' Ook was er een vader die tegen zijn kind zei: 'Werken is belachelijk, drugs zijn gezond.' Hij kon alleen maar schelden op alles wat in zijn ogen burgerlijk was.

Treurige verhalen, waar niet alleen ik, maar bijna elke politieagent mee te maken kreeg. Het was de tijd van de flowerpower, de tijd van alles moet kunnen. En de politiek, die hobbelde rustig mee. Het was de periode van 'de flowerpowerpolitiek'. Daar plukken we tot op de dag van vandaag nog steeds de wrange vruchten van. Het 'alles moet toch kunnen' werkt nog steeds door. En wat hadden die 'fijne' vaders veelal gestudeerd? Sociologie of andragologie. Het was de tijd van de 'logen'. Die hebben de samenleving er helaas niet veel beter op gemaakt.

Let's be careful out there

Alle verhalen waar je bij de politie mee te maken krijgt, zijn doordrenkt van kleine en grote criminaliteit, georganiseerde criminali-

teit, liquidaties, straatroven, overvallen, jeugdproblemen en doden in het verkeer door alcohol of drugs. Het is een treurige, schier oneindige reeks. Het is er in de loop der tijd helaas niet beter op geworden. Ik heb veel te maken gehad met ontkenners in de wereld van de politiek, die hun kop in het zand staken. Problemen werden onder het vloerkleed geschoven. Als geen ander wist ik dat als de media geen aandacht schonken aan een probleem, dat probleem voor de politiek niet bestond. Dat hield onveranderlijk in dat de politiek er ook helemaal niets aan deed. Als mij werd gevraagd: 'Klaas, welke groepen zijn het en welke nationaliteit hebben ze?' dan kregen ze van mij zonder omhaal het echte verhaal. Ik ben daar nooit op aangesproken door de korpsleiding, noch door de politiek.

Rapporten die de politiek niet zinden, verdwenen in de onderste la. Zoals het rapport over de stelende en rovende Noord-Afrikanen, bij de politie 'Naffers' genoemd. Zij maakten de binnenstad onveilig met straatroof en zakkenrollerij. Vooral de politiemensen van de binnenstad, politiepost Nieuwezijds Voorburgwal en het bureau Warmoesstraat, werden met deze narigheid geconfronteerd. Dagelijks kwamen velen, vooral toeristen, bij de politie om aangifte te doen van berovingen. Sommigen zaten er huilend bij, omdat ze echt alles kwijt waren: paspoort, tickets, hun laatste centen. 'Hoe moeten we weer terug naar huis?' hoorde de politie mensen vaak snikkend roepen. Een bezoek aan Amsterdam eindigde voor deze slachtoffers in een nachtmerrie. Dat was het vrije, maar tevens zo criminele Amsterdam voor hen.

Gelukkig werd er ook hulp aan de slachtoffers geboden door ATAS (Amsterdam Tourist Assistance Service). Dat was een groep vrijwilligers die, op initiatief van politieman Dolf Dijst, de beroofden bijstond. Zij zorgden voor de benodigde papieren en eventueel geld om weer thuis te komen.

Het zakkenrollersteam

Om aan die nachtmerrie een eind te maken, werden speciale teams samengesteld om zakkenrollers, autokrakers en andere rovers van de straat te plukken, de zogenaamde zakkenrollersteams. Een van de mensen van het team, dat werkte vanuit het politiebureau aan de Nieuwezijds Voorburgwal, was politieman Frans Raap. Hij vertelde hoe zij te werk gingen.

‘In uniform, dat kon je vergeten, want meestal waren die zakkenrollers of straatrovers met z’n tweeën: één stond op de uitkijk om te zien of er politie in de buurt was en de ander deed het criminele werk. Dus moesten we er wel zo’n beetje net als die rovers uitzien. In elk geval niet al te netjes en als het kon met steeds wat anders aan. Bij C&A konden we afgekeurde kleding halen. Die verkleedpartij betekende natuurlijk een hoop lol. Ook werden wij geschminkt door grie-meurs van een toneelschool. Zo gingen we dan de straat op.’

Het zakkenrollersteam werd een groot succes. ‘Voor ons was het observeren en nog eens observeren, en dan toeslaan. Wij sleepten de ene na de andere zakkenroller en straatrover het bureau binnen.’

Het waren vooral illegale Noord-Afrikanen, al dan niet verslaafd. De politiemensen wisten precies wie ze moesten hebben. Ze kenden hun pappenheimers. Maar ook de gedragingen van de straatrovers kregen ze feilloos door.

Frans Raap: ‘Het waren soms net hyena’s die rustig bleven wachten tot ze een prooi in het vizier kregen. Dat kon soms een behoorlijke tijd duren. Ze bleven net zolang onopvallend achter hun prooi aan lopen totdat ze zagen dat hun slachtoffer even niet oplette. Dan sloegen ze toe. Bingo!’

Het waren bijna altijd toeristen of mensen van buiten de stad die het slachtoffer waren. Die kwamen naar de stad kwamen om op hun gemak te winkelen of een terrasje te pakken.

Frans: ‘Dat er in die stad Amsterdam ook nog zakkenrollers en

straatrovers waren, daar hadden ze helemaal geen benul van. Het waren gewoon gemakkelijke slachtoffers.’

Tijdens een van die zakkenrollers-acties betrapte Frans Raap, samen met een vrouwelijke collega, drie autokrakers. Criminelen zijn overal in geïnteresseerd. Ze kijken niet alleen wat mensen in hun zak, tas of rugzak hebben, maar ook wat ze in auto’s achterlaten. Frans wist een van de autokrakers beet te pakken en zijn collega spurte achter de andere twee aan, die er als een speer vandoor gingen.

Politiemensen die samen op pad gingen, hielden elkaar altijd in de gaten. Dat doen ze uiteraard nu nog. Het gevaar loerde immers overal, juist ook bij dergelijke acties tegen het straatroversgilde. Het was zoals in de bekende Amerikaanse politieserie *Hill Street Blues* door sergeant Michel Conard elke keer werd gezegd als zijn mensen de straat op gingen: *‘Let’s be careful out there.’*

Frans wilde zijn collega dan ook niet in de steek laten, zette de autokraker die hij had gearresteerd met handboeien vast aan een lantaarnpaal en rende zijn collega achterna. Die stond een eind verderop in het rond te kijken. Toen Frans hevig hijgend bij haar kwam, zei ze: ‘Helaas, ik zie ze niet meer, ze zijn ontsnapt.’

‘Maar,’ zei Frans, ‘we hebben er toch gelukkig één te pakken.’

Dus niet. Toen hij bij de lantaarnpaal kwam waaraan hij de autokraker had vastgezet, bleek ook die te zijn gevlogen. Hoe?

Frans: ‘Dat is voor mij altijd een raadsel gebleven. Ik had hem goed vastgezet en de lantaarnpaal stond er nog.’ Lachend: ‘Die had hij tenminste niet meegeroofd.’

Om een zakkenroller te pakken te krijgen, ging het team tot het uiterste. Zo betrapte een politiemans eens een zakkenroller. Hij wilde hem uiteraard arresteren, maar helaas voor hem liep die actie niet best af. Hij pakte de zakkenroller beet, maar die rukte zich los en ging er als

een haas vandoor. Hij rende via het Damrak in de richting van de Beurspassage, met achter zich aan de voluit sprintende agent. Om die van zich af te schudden, gooide de zakkenroller een afzethek over de weg. De politiemans struikelde daarover en viel languit met z'n gezicht plat op de straat. Vol schaafwonden en bloedend als een rund lukte het hem toch nog een signalement van die voortvluchtige door te geven. Even later kon die alsnog door collega's worden gearresteerd.

Frans: 'Toen ik het gehavende gezicht van mijn collega zag, kreeg ik medelijden met hem. De arrestatie van de zakkenroller verzachtte dat een beetje. Ja, het gevaar lag voor ons altijd op de loer.'

Niet elke straatrover is even listig of kent de buurt goed genoeg.

Frans: 'Op een keer betrapte ik een zakkenroller op het Stationsplein. Die had mij kennelijk ook in het snotje, want hij smeerde hem in de richting van de Prins Hendrikkade en rende door naar het Singel. Ik bleef hem in de gaten houden en liep vlak achter hem. Op een gegeven moment zag ik hem de Panaalsteeg in rennen. Nu is hij voor mij, dacht ik, want de Panaalsteeg loopt dood. De zakkenroller kon geen kant meer op. In uiterste nood probeerde hij nog tegen een muur op te klimmen, maar tevergeefs. Voor mij was het een makkie hem in de handboeien te slaan. Dit was een razendsnelle actie. Onderweg had hij nog wel de geroofde portemonnee weggegooid. Het was een mooie ronde zaak en daar doet de politie het graag voor.'

Ik kon genieten van deze politiemensen die echt alles uit de kast haalden om Amsterdam wat veiliger te maken. Aan ons voorlichters werd regelmatig doorgegeven hoeveel van die struikrovers waren gearresteerd. In een persbericht gaven we die aantallen dan weer door aan de media.

Een ander zakkenrollersteam, dat werkte vanuit het bureau Warmoesstraat, ging nog wat verder om niet op te vallen. Met vermomingsmiddelen die door particulieren waren geschonken, werden ze onherkenbaar gemaakt.